

G-32

SUNKIŲJŲ KULKOSVAIDŽIŲ
MOKYMO STATUTAS

PIRMOJI DALIS
RIKIUOTĖ

Kariuomenės Štabo Spaud. ir Šviet. Skyr. leidinys

Kaunas

Akc. „Splindulio“ b-vės spaustuvė

1935

G-32

Tvirtinu
gen. št. pulk. S. Raštikis
kariuomenės vadas
1935. II. 8.

1 / 0 0 7 4

SUNKIŲJŲ KULKOSVAIDŽIŲ

MOKYMO STATUTAS

PIRMOJI DALIS

RIKIUOTĖ

Kariuomenės Štabo Spaud. ir Šviet. Skyr. leidinys

Kaunas

Akc. „Spindulio“ b-vės spaustuvė

1935

623.55

5061

LKA biblioteka

099 00082413 6

760.51-02

Įžanga

Sunkieji kulkosvaidžiai (trumpai s. k.) yra pagrindiniai pėstininkų ginklai. Jų galinga ugnis įvairiais atvejais turi lemiamai veikti pėstininkų dalinių kautynes. Puolant jie turi praskinti kelią puolantiems šauliams. Ginantis jų ugnis turi sudaryti ugnies plano pagrindą.

S. k-džiai — bataliono vado ugnies priemonės. Bet įvairiose kautynėse jie gali būti skiriami mažesniųjų dalinių vadams.

Kad kulkosvaidžiai galėtų tinkamai vykdyti jiems duodamus uždavinius, kad jie galėtų tinkamai bendradarbiauti su šaulių daliniais ir kitomis ugnies priemonėmis, jie turi mokėti ir savitarpy sutartinai veikti, ir sklandžiai manevruoti, ir gerai bendradarbiauti, ir, apskritai, taktiškai teisingai veikti.

S. K. Mokymo Statutas suskirstytas į dvi dalis. Šioje dalyje dėstomi tik rikiuotės dalykai. Antroje dalyje bus taktiškojo s. k-džių vartojimo taisyklės.

I.

S. K. SKYRIUS

A. Bendrieji nurodymai

1. Vienas sunkusis kulkosvaidis su skyrininku, 9 kulkosvaidininkais-numeriais, kurie jam tarnauja, ir dviem vežimėliais, sudaro skyrių.

2. Bendrosios pėstininkų rikiuotės (be kulkosvaidžio) kulkosvaidininkai mokomi pagal P. R. St. I d.

3. Skyrininkas, 1, 4, 5, 6, 7, 8 ir 9 nr. ginkluojami karabinais, 2 ir 3 nr. — pistolietais.

Rikiuotėje su kulkosvaidžiu karabinus kulkosvaidininkai nešioja pasikabinę ant kaklo pagal P. R. St. I d. 8 brėž.

Šovinių dėžės nešamos abiejose rankose.

4. Prie kiekvieno kulkosvaidžio mokymo reikalams turi būti 9 šovinių dėžės su juostomis, 2 vandens dėžės, garų žarna ir visi kiti priedai, kurie būtinai reikalingi šaudant.

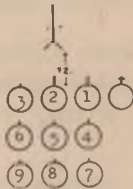
B. Skyriaus mokymas be vežimėlių

a. Tankinė rikiuotė

Žmonių susstatymas ir lygiavimas

5. Pagrindinė skyriaus rikiuotė yra linija (1 brėž.). Jai surikiuoti komanduojama: **Skyriau — linijon!**

Skyriaus linija

1 brėž.

Priešais linijos per vieną žingsnį guldomas kulkosvaidis, prie jo iš šalių, gerklės lygyje, vienos dėžės ilgio atstumu sustatomos šovinių dėžės; iš dešinės pusės, priešais šovinių dėžių — vandens dėžės ir ant jų garų žarna. Naštasaičius 2 ir 3 nr. laiko dešinėse rankose.

6. Sukomandavus: **Lygiuok!** — lygiuojama į 2-ąjį nr.

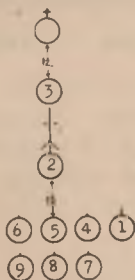
Kulkosvaidžio paėmimas nešti ir nešiojimas

7. Sukomandavus: **Karabinus — pasiklink!** — numeriai, ginkluoti karabinais, ka-

bina ant kaklo karabinus, o 2 ir 3 nr. — naš-tasaičius.

8. Sukomandavus: *Nešti — į vietas!* (2 brėž.) — skyrininkas, pasiėmęs vandens dėžę ir garų žarną, išbėga du žingsnius prieš kulkosvaidį; 2 nr. žengia žingsnį į priekį prie kulkosvaidžio, o 3 nr. įbėga į priekinių kulkosvaidžio kojų tarpą, ir abu priklaupia; 3 nr.

„Nešti — į vietas“

2 brėž.

paspaudžia priekines kojas, kad 2 nr. galėtų užkabinti kilpas už užpakalinių ragų, ir pats savo kilpas tuoju užkabina už priekinių kojų ragų; abu, pasirengę nešti, priklaupę laukia. Visi kiti nr., paėmę, kam reikia, šoviųių ir vandens dėžes, atsistoja 2 brėžiny nurodyta tvarka, pasilygiuodami į 5 nr., kuris atsistoja per žingsnį už 2 nr.

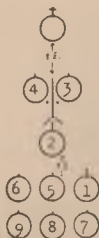
Dėžes iš vietų paima: 1 nr. — tik sau, 4 nr. — sau ir septintajam, 5 nr. — sau ir šeštajam nr.

9. Norint kulkosvaidį nešti trise, komanduojuama: *Nešti trise — į vietas!* Tada 3 ir 4 nr. bėga prie priekinių kulkosvaidžio kojų: 3 nr. prie dešinės, 4 nr. prie kairės; 1 nr. atsistoja į 4-tojo nr. vietą. (3 brėž.).

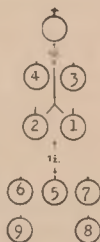
Norint nešti keturiese, komanduojuama: *Nešti keturiese — į vietas!* Tada 3 ir 4 nr. išbėga, kaip „nešti trise“; 1 ir 2 nr. — prie užpakalinių kojų: 1-asis prie dešinės, 2-asis prie kairės; 7 nr. išžengia į pirmą eilę, 8-asis — į jo vietą (dešinėn). (4 brėž.).

„Nešti trise“

„Nešti keturiese“

3 brėž.

4 brėž.

Bėgdami „į vietas“, savo dėžes atiduoda po vieną: 4 nr. — trečiajam, 1 nr. (nešant keturiese) — 2-jam nr.

10. Sukomandavus: **Kelk!** — kulkosvaidį nešantieji numeriai kartu atsistoja ir nejuda.

P a s t a b a. Keturiese kulkosvaidį galima nešti ir ant pečių. Tam tikslui po komandos „kelk“ komanduojuama dar ant pečių! Norint pakeisti nešimo būdą, nu-

imant nuo pečių, komanduojama: **ant rankų!**

11. Sukomandavus: *Žengte — marš!* — visi nr. žengia P. R. St. I d. taisyklėmis.

Bėgama ir sustabdoma taip pat P. R. St. I d. taisyklėmis, tiktai komanduojant „vie-toje“ nešantieji kulkosvaidį numeriai nemina.

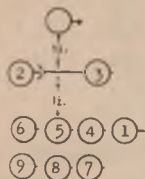
12. Už kulkosvaidžio einanti linija lygiuo-ja į vidurį.

Sukiniai su nešamu kulkosvaidžiu

13. Sukiniai su nešamu kulkosvaidžiu vie-toje ir judesy atliekami tomis pačiomis tai-syklėmis, kaip nurodyta P. R. St. I d., tiktai 2 ir 3 nr. skubiai pakeičia kryptį į tą pusę, kur komanduota (5, 6 ir 7 brėž.).

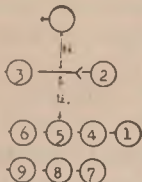
„Aplink marš“

„Dešinèn“

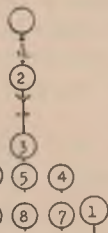

5 brėž.

„Kairèn“

6 brėž.

7 brėž.

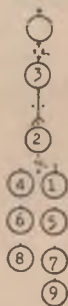
14. Kryptis judesy pakeičiama P. R. St. I d. komandomis, kiek kitaip jas vykdant, pav.:

1) „dešinės arba kairės sukimu“, kad kulkosvaidis galėtų sklandžiai, palaipsniui užsukti, skyrininkas turi daryti ne mažesnę kaip 5 žingsnių stipino ratą;

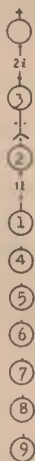
2) komanduojuant „aplink — marš“, 3 ir 2 nr. su kulkosvaidžiu turi smarkiai pakeisti kryptį atgal, sukdamiesi prieš laikrodžio rodyklę.

„Po vieną — rikiuok“

„Po du — rikiuok“

8 brėž.

9 brėž.

15. Komanduojuant: *Po du* — rikiuok! — numeriai susirikiuoja pagal 8 brėž. Komanduojuant: *Po vieną* — rikiuok! — numeriai susirikiuoja pagal 9 brėž.

Norint iš šių rikiuočių pavidalų pereiti į pavidalus, parodytus 2, 3 ir 4 brėž., komanduojuama: *Už kulkosvaidžio* — rikiuok!

16. Bet kuris skyriaus rikiuotės pavidalas gali būti surikiuotas betarpiškai iš bet kurio kito pavidalo.

*Kulkosvaidžio paguldymas ir šautuvų
sustatymas*

17. Sustabdytam skyriui sukomandavus: *Skyriau — linijon!* — guldomas kulkosvaidis, sustatomos dėžės ir numeriai susirikiuoja, kaip parodyta 1 brėž.

18. Norint tik trumpam paguldyti kulkosvaidį, paliekant esamoje rikiuotėje, komanduojuama: **Guldyk!** Dėžės šiuo atveju kiekvienas pastato ties savim. Norint paimti, komanduojuama: **Kulkosvaidį!**

19. Komanda **Nusikabink!** vykdoma pagal P. R. St. I d. Antrasis ir 3 nr. nusikabina naštasaičius nuo kaklo ir laiko dešinėse rankose.

Komanduojuant: *Karabinus — statyk!* — 2 ir 3 nr. paima naštasaičius už kilpų ir padeda juos ant užpakalinių kulkosvaidžio ragų. Vieni kiti nr. sustato karabinus: skyrininkas, 1, 4 ir 7 nr. — į vieną gubą, 5, 6, 8 ir 9 nr. — į antrą gubą.

20. Šautuvai paimami P. R. St. I d. taisyklėmis; 2 ir 3 nr. tuo metu paima naštasaičius ir laiko dešinėse rankose.

b. Manevrinė rikiuotė

21. Pagrindinės skyriaus manevrinės rikiuotės yra trys:

- a) vorelė,
- b) sauja ir
- c) vilnis.

22. Kulkosvaidžia manevrinių rikiuočių pavidalų taktiškoji reikšmė ir tikslas yra tie patys, kaip nurodyta P. R. St. šaulių daliniams. Brėžiniuose duotieji manevrinės rikiuotės pavidalai tėra tik bendri kintančioms aplinkybėms taikytinų pavidalų bruožai.

23. Vorelės surikiavimo pavyzdys:

Paliepimas: *Kryptis — kairėn į atskirą medį tarp vienkiemį. Skyriau, vorelėn — marš (bėgte — marš)!* Tada 1 nr. pasisuka į nurodytą medį ir eina, kiti nr. gula vietoje. Paėjus kiek reikia 1-jam nr., pasikelia 2 ir 3 nr. su kulkosvaidžiu. Toliau tokia pat tvarka paeiliui pasikelia likusieji nr., ir visi eina, kaip parodyta 10 brėž.

Pastaba. 8 ir 9 nr. pasilieka prie vežimėlių.

24. Saujos surikiavimo pavyzdys:

Paliepimas: *Kryptis — į priešais stovintį vienkiemį. Skyriau, saujon — marš (bėgte — marš)!* 2 ir 3 nr. su kulkosvaidžiu pasuka į vienkiemį ir eina; kiti nr. išbėga į savo vietas, kaip parodyta 11 brėž.

25. Vilnies surikiavimo pavyzdys:

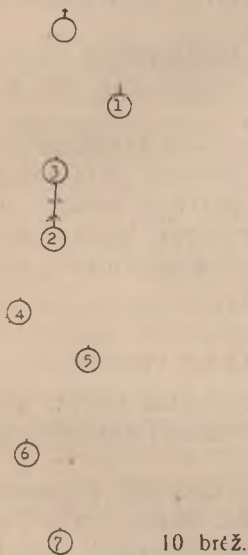
Paliepimas: *Kryptis — dešinėn į malūną. Skyriau, vilnin — marš (bėgte — marš)!* 2 ir 3 nr. su kulkosvaidžiu pasisuka į nurodytą malūną ir eina; kiti nr. išbėga į vietas, kaip parodyta 12 brėž.

26. Jeigu skyrininkas eina prieš skyrių, tai vorelei, saujai arba vilniai surikiuoti jis

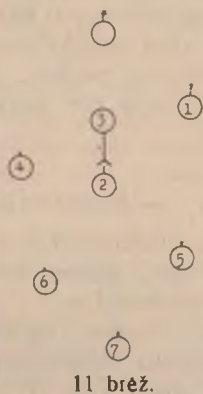
komanduoja: *Paskui mane* — (*vilnin, vorelèn, saujon*) — *marš (bègte — marš)*!

P a s t a b a. Paliepiamų pavyzdžiuose (23, 24, 25 ir 26 str.) „bègte“ liečia tik surikiavimą, bet ne tolesnį slinkimą.

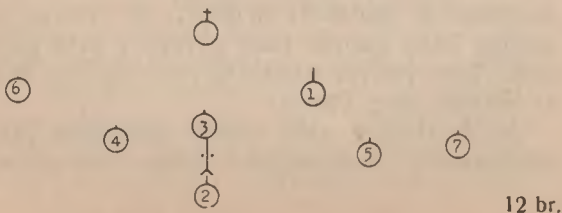
Vorelè

Sauja

Vilnis

27. Sukomandavus: **Stok!** — visi nr., būdami bet kurioje rikiuotėje, sugula, prisitaikydami prie vietos. Norint tolyn judėti, komanduojama: *Pirmyn — marš* (*bėgte — marš*)!

28. Už kulkosvaidžio žmonės surenkami kaip nurodyta 15 ir 16 str., nenutraukiant judesio.

29. Tarpai tarp n-rių manevrinėje rikiuotėje 5—8 m, bet, žiūrint reikalo, gali būti sumažinti arba padidinti.

30. Artėjimo rikiuotėje n-riai karabinus neša pasikabinę ant kaklo. Kautynių rikiuotėje juos neša nusikabinę ir parengę šaudyti tie nr., kurių rankos pakankamai laisvos nuo krūvio arba tie, kuriems bus skyrininko įsakyta.

c. P o z i c i j ų u ž ė m i m a s

31. Parenkant pozicijas, reikia žiūrėti, kad iš jų būtų galima kuo geriausiai vykdyti ugnies uždavinius.

32. Vienam ugnies uždaviniui paprastai nepakanka vienos pozicijos. Reikia turėti dar bent vieną arba ir keletą keistinių pozicijų, kad prireikus (priešui pradėjus šaudyti kulkosvaidį arba iš anksto norint išvengti to šaudymo ir klaidinti priešą), iš vienos pozicijos būtų galima tuoj pereiti į kitą poziciją. Tarp įvairių keistinių pozicijų turi būti ne mažiau kaip 100 m.

33. Pozicijos turi būti užimamos kuo slapčiausiai, panaudojant visas priemones:

uždangas, tamsą, rūką, perbėgimus, šliaužimą, maskavimąsi ir t.t.

34. Skyriui slenkant į priešo pusę, skyrininkas turi numatyti keletą pozicijų, kad prireikus tuojau galėtų šaudyti.

35. Prireikus šaudyti, skyrininkas pažvalgęs liepia skyriui (žodžiu arba ženkle) užimti poziciją, pavyzdžiui: *Ugnies pozicija dešinėj ant aukštumėlės. Vežimėliai ten krūmuose* (rodo ranka) — **Vykdyti (bėgte)!**

Skyrininkas eina (bėga) į poziciją. Paskui jį, kiek atokiau (nelygu vieta), slenka 1-is nr., po jo 2-is nr. 4 ir 3-sis nr. (tvarkant 3-jam nr.), jeigu uždanga leidžia slinkti nepastebimiems, slenka pirmyn, bet tik ligi uždangos, kur laukia skyrininko ženklo. 5 ir 6-sis nr. slenka paskui kulkosvaidį, sudarydami gilumą šoviniams tiekti. 7-sis nr. suriša su vežimėliais (sutartiniais ženklais), kad galėtų gauti iš jų šovinių. 8-sis ir 9 nr., būdami nurodytam rajone, pasirenka tokią vietą, iš kur patogiausia susisiekti su 7-tuoju nr.

36. Parinkęs ugnies pozicijas ir padėjęs vandens dėžę su garų žarna, pasišaukia (ženkle) 1 ir 2 nr. ir nurodo jiems bendrąją šaudymo kryptį, taikinius (46—47 str.) ir kulkosvaidžio padėtį.

Po to 2 nr. duoda ženklą atgabenti kulkosvaidį, o ligi tol su 1 nr. (jei šiam dar nereikia sekti) maskuoja ir parengia apkašą.

37. Atnešus kulkosvaidį, 2-is nr. trumpai nurodo taikinį ir padėtį, pav.: *Vienkiemis su raudonu stogu, baltas kaminas. Gulom!* Tada 2, 3 ir 4 nr., antrojo tvarkomi, stato kulko-

svaidį tokia tvarka: 2 nr. dešine ranka atkabina sankabą, kaire atleidžia apatinę sąvaržą; paskui dešine ranka pakelia sklaidomąjį ratuką, kaire ima už rankenos ir stato kulkosvaidžio liemenį orizontaliai; tada dešine ranka pastato taikiklį arba abiem rankom uždeda taikomąjį žiūroną. Tuo pat metu 4 nr. iš kairės ir 3 nr. iš dešinės paima: viena ranka (4 nr. kaire, o 3-sis nr. dešioe) už priekinių kojų plunksnų, kita ranka (4 nr. dešine, o 3-sis nr. kaire) už pavažų ir kelia kulkosvaidį, kartu nukreipdami jį šaudymo kryptimi 2-jo nr. nurodymais (aukščiau, žemiau, dešiniau, kairiau, gerai).

38. Pastačius kulkosvaidį, 2-asis nr., užveržęs apatinę sąvaržą, kartu su 3-čiuoju nr. išlygina¹⁾ jį, įtvirtina ir užmaskuoja.

4 nr. tuo metu prirakina garų žarną ir nutiesia ją į užpakalį, įkišdamas jos galą į vandens dėžę arba įkaskdamas į žemę, kad garų nebūtų matyti. Tą padaręs, jis pasitraukia nuo kulkosvaidžio ir prisitaiko prie vietos taip, kad galėtų palaikyti ryšius ir prižiūrėti tiekimą.

3 nr. tinkamoj kūno padėty pasilieka iš dešinės, gerklės lygyje ir pastato ties gerkle atidengtą šovinių dėžę, dangteliu į dešinę.

39. Skyrininkas paprastai užima vietą iš kairės, bet jei čia dėl dūmų negali sekti, gali būti iš dešinės.

¹⁾ Kulkosvaidžiui išlyginti vartojama panorama arba šovinys, dedant ant dėžės dangtelio išilgai ir žiūrint, į kurią pusę risis.

40. 1 nr., kol statomas kulkosvaidis pozicijoje, padeda savo šovinių dėžes iš dešinės tokiu būdu, kad 3-jam nr. būtų patogu jas pasiimti, ir užima vietą ten (paprastai iš dešinės, kiek atokiau), kur skyrininko nurodymais galėtų kuo geriausiai sekti kautynių lauką.

41. 5, 6 ir 7-sis nr., sudarę gilumą, išsiskirto ir prisitaiko prie vietos taip, kad galėtų geriau tiekti šovinius.

42. Taikytojo kūno padėtys:

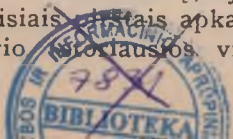
1) *Gulom* — kojas ištiesia, galvą ir krūtinę tiek pakelia aukštyn kad būtų patogu taikyti; alkūnėmis išsiremia į apvalkėlius arba tiesiog prispaudžia jas prie pavažų.

2) *Sėdom* — kojos abipus stovo; kairės rankos alkūne tvirtai atsiremia į krūtinę.

3) *Klūpom* — klaupiasi ant vieno ar abiejų kelių; klaupdamas ant vieno dešiniojo kelies, kaire alkūne atsiremia į kairę šlaunį iš viršaus; klaupdamas ant abiejų kelių, gali arba stačiai klūpoti arba *atsisėsti ant kulnų*; kairės rankos alkūnę tada prispaudžia prie krūtinės.

4) *Stačiom* — išskečia kojas, pasilenkia tiek į priekį, kiek reikia pagal ūgį, ir atsiremia alkūnėmis arba į apvalkėlius arba į krūtinę.

5) *Nuo padedamojo stiebelio arba padedamojo lafeto* (į lėktuvus) — abiem rankom prilaiko kulkosvaidį; nykščiais, bevardžiais ir mažaisiais pirštais apkabina rankenas žemiau vidurio (geriausios vietos), būtent, bevar-

09900082413.6
LKA biblioteka

plaštaką, per pieštuką, per degtukų dėžutę“ ir t.t., arba „tarp vieškelio ir kryžiaus“ ir t.t.

48. Kai taikinio negalima nusakyti vietiniais daiktais arba kai labai skubu, tai skyrininkas pats ima ir nutaiko kulkosvaidį.

Taikymas

49. Žr. Sunk. Kulk. Šaud. Stat. 170 — 174 str.

Ugnies valdymas

50. Normaliai ugnį valdo būrio vadas. Bet ir skyrininkui gali tekti valdyti savo kulkosvaidžio ugnį savarankiškai.

51. 2 nr., nusitaikęs į nurodytąjį jam taikinį, praneša: „Parengta!“ Tada ugniai paleisti vartojamos komandos:

1) Įsišaudant: *Suveržt sąvaržas! N šūvių — ugnis!*

2) Norint patikrinti įsišaudymą paleistomis sąvaržomis: *N šūvių — spiečiant — ugnis!*¹⁾

3) Įsišaudant sklaidomuoju ratuku: *Ratuku kairėn (dešinėn) — ugnis!*

4) Mažoms atstumo pataisoms: *Aukščiau! Žemiau!* Didesnėms pataisoms komanduojamas naujas taikiklis.

¹⁾ Dėl sąvaržų čia nieko nesakoma, nes normaliai visais atvejais ugnis leidžiama paleistomis sąvaržomis. Atskira komanda reikalinga, tik norint šaudyti suveržtomis sąvaržomis (žr. 1 komandą).

5) Kaunamajai ugniai (normali komanda): *Sklaidant — ugnis!* Dvigubai gilumai (200 m): *Dvigubai sklaidant — ugnis!*

Norint šaudyti kaunamąja ugnimi nesklaidant, komanduoja: *Spiečiant — ugnis!*

6) Šoninio sklaidymo pataisoms komanduoja: *Plačiau! Siauriau!*

7) Gilumos sklaidymo pataisoms: *Netaip giliai! Giliau!*

8) Apribojant sklaidymą ribokliais, vartojamos komandos (atskiri pavyzdžiai): *Šoninis riboklis — vienas dešinèn, du kairèn!* *Pakilimo riboklis — du dešinèn, du kairèn!* Šios komandos sakomos prieš „sklaidant — ugnis“.

9) Šaudant judančius taikinius (nurodžius juos) komanduoja (konkretus pavyzdys): *14! Taikytis prieš raitininką per du arklius. Sklaidant — ugnis!*

52. Aukščiau duotosios komandos vartojamos kautynių šaudymui. Mokomiesiems pratimams jos nustatytos G-26 257—261 str.

53. Norint nutraukti ugnį, komanduoja: **Baigt!** Komandos vietoje dažniausiai vartojamas švilpukas arba kuris kitas sutartinis ženklas.

Be to, ugnis gali būti nutraukta be atskiros komandos, išleidus paskirtą šovinių skaičių. Paskirtam šovinių skaičiui pasibaigus, 3-sis nr. suduoda 2 nr. per petį. Ištraukinėti šovinius iš juostos neleidžiama (Mok. prat. atskiri nurodymai yra S. K. Šaud. Stat.).

2 ir 3 nr. veiksmai šaudant

54. 2-jo nr. veiksmus žr. S. K. Šaud. Stat. 173 ir 178 str.

3 nr. laiko juostą ant abiejų rankų delnų orizontaliai, sulig kulkosvaidžio gerkle, dabodamas, kad juosta eitų taisyklingai, nė kiek neperkreipta, ir padėdamas kulkosvaidžiui traukti juostą dešinės rankos nykščiu, kuris turi būti iš viršaus ant juostos. Šaudymo metu seka rankenos ir rėmų padėti.

Kulkosvaidžio ištaisymas

55. Sukomandavus: **Ištaisyk!** — taikytojas (2 nr.) užveržia viršutinę sąvaržą, pastumia rankeną dukart priekin ir kas kartas truktelėdamas smarkiai paleidžia atgal. 3 nr. spaudžia kaire ranka juostos prilaikomųjų pirštų ašies sparnelį prie kulkosvaidžio ir ištraukia juostą iš gerklės, padėdamas skyrininko, kuris laiko tuščią juostos galą ir prižiūri, kad juostos plokštelės gerklėje neužsikabintų ir nesulankstytų.

2 nr. paguldo taikiklį, atidengia dangtelį, pastumia rankeną į priekį, paima spyną už kaklelio ir, sykiu leisdamas pamažu rankeną atgal, iškelia spyną ir padeda ją ant uždaro; valomuoju raktu išstumia tūtelę iš išmetamojo vamzdelio. Paskui vėl paima spyną ir nuleidžia į dėžę, sykiu stumdamas pamažu rankeną į priekį ir vėl paleisdamas ją atsargiai atgal; spausdamas kairės rankos smilium spygnos liemens viršutinę lentelę, uždaro dangtelį

ir nuleidžia skiltuvą. Skyrininkas praneša būrio vadui: „Vamzdis ir išmetamas vamzdelis — tušti, skiltuvas nuleistas“. 3 nr. įdeda juostą dėžėn ir ją uždaro.

56. Šaudant su būbneliu, ištaisoma tokiu būdu:

- 1) rankena pastumiama du kartu į priekį,
- 2) būbnelio rankenėlė nuleidžiama,
- 3) juosta užvyniojama, sukant būbnelio rankenėlę,
- 4) nuimamas būbnelis,
- 5) juostos galas įdedamas į būbnelio išdrožas,
- 6) būbnelio rankenėlė nuleidžiama į riboklinius dantelius, prieš tai pakankamai įtempus juostą.

57. Jeigu šaudymas visiškai nenutraukiamas, o daroma tik tai trumpa pertrauka, tai taikiklis ant dangtelio neguldomas, spyna paliekama gulėti ant uždaro ir pridengiama dangteliu iš viršaus.

Kulkosvaidžio paguldymas

58. Komanduojuant: **Guldyk!** — taikytojas, paleidęs taikomojo žiūrono pamato sąvaržą, nuima taikomąjį žiūroną (panoramą) ir deda į makštis. Toliau daroma šia tvarka:

- a) paleidžiama viršutinė sąvarža (kaire ranka);
- b) paimamas kulkosvaidis už rankenos (kaire ranka);

c) patraukiama sklaidomojo ratuko saga atgal ir pakeliamas sklaidomasis ratukas į viršų (dešine ranka);

d) kulkosvaidžio dėžė nuleidžiama per vieną pirštą nuo kilojamojo įtaiso dėžės dangtelio (kaire ranka);

e) nuleidžiamas sklaidomasis ratukas žemyn ir jo saga į priekį, kad užšoktų už kilojamojo įtaiso dėžės sienelės (dešine ranka);

f) paimamas sklaidomasis ratukas ir sukamas (kairėn), kol dėžės dugnas tvirtai atsigula ant kilojamojo įtaiso dėžės dangtelio (dešine ranka);

g) suveržiamos viršutinė ir apatinė sąvaržos (kaire ranka); užkabinama sankaba (dešine ranka);

h) priešakinės rogučių kojos gulsčiai paguldomos (sk-kas ir 3 nr.).

P a s t a b a. Šie visi darbai dirbami sutariamai.

Pozicijų keitimas

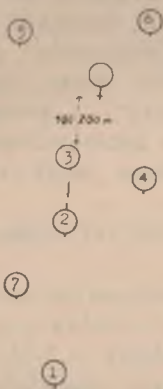
59. Prireikus keisti pozicijas, skyrininkas paliepia (pav.): *Keisti pozicijas į priekį ant kalnelio su krūmais! — (bėgte) — vykdyti!* Vykdoma kaip ir užimant pozicijas (35 str.).

60. Nueiti nuo senųjų pozicijų reikia kuo slapčiausiai: kulkosvaidį nutraukti už uždangos, visiems šliaužte nušliaužti ir t.t.

61. Keičiant poziciją atgal (traukiantis), turi būti pasirūpinama kulkosvaidžio apsauga (13 brėž.).

Pirmutinis traukiasi ir eina į skyrininko nurodytą poziciją 1 nr. Paskui nešamas kulkosvaidis. Po to tinkamame atstume (100—200 m, nelygu aplinkybės) traukiasi savisauga (jei ji paskirta) su skyrininku.

„Keisti poziciją atgal“

13 brėž.

Jei kulkosvaidis neapsaugotas šaulių dali- nių ir jei reikia rūpintis savisauga, tai skyri- ninkas tam tikslui naudoja laisvesniusius nr.

Visi kiti nr., derindami savo veiksmus su kulkosvaidžiu, laiku pasitraukę, sudaro naują pozicijos gilumą.

Liepimo pavyzdys: *Keisti poziciją atgal ant kalnelio prie vienkiemio, 4 ir 5 nr. apsau- gon — vykdyti!*

C. Skyriaus mokymas su vežimėliais

Bendrieji nurodymai

63. Du kulkosvaidžių skyriaus vežimėliai stambmenomis yra vienodi: abu pritaikyti kulkosvaidžiui vežioti. Todėl abu ir vadinasi kulkosvaidžių vežimėliais. Bet smulkmenomis jie skiriasi. Būtent, vienas iš jų, kuris vadinamas „pirmuoju vežimėliu“, pritaikytas kulkosvaidžiui vežioti, kitas, kuris vadinamas „antruoju vežimėliu“ — šoviniams ir įvairioms skyriaus ir būrio reikmenėmis vežioti. (Vežimėlių krovimas pagal atskirus krovimo planus).

Vežėjai: pirmojo vežimėlio — 8 nr., antrojo — 9 nr.

64. Normaliai vežimėlius aptarnauja (krauna, padeda traukti į kalną ir t.t.): pirmąjį — 1, 2, 3 ir 4 nr., antrąjį — 5, 6 ir 7 nr.

65. Vežėjai veste veda savo pakinkytus vežimėlius, laikydami arklius už pavadžio iš kairės pusės. Sėda ant vežimėlių tik retais atsitikimais, kai, pav., vežimėlio krūvis sumažėjęs, o reikia greičiau pavažiuoti. Tą nustato vyriausias iš vietoje esančių kulk. dalinių vadų.

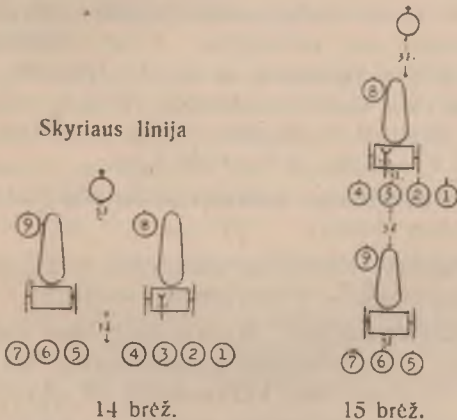
Skyriaus tankinė rikiuotė

66. Normali skyriaus rikiuotė yra **linija**. Jai surikiuoti komanduojama: *Skyriau, linijon!* Sulig šia komanda vežimėliai statomi greta vieno žingsnio tarpu, pirmasis iš deši-

nės. Vežėjai, pasilikdami iš kairės pusės arklių galvų lygyje, laiko arklius bendromis taisyklėmis. Skyrininkas prieš skyrių per 3 žingsnius. Visi kiti nr. numeracijos tvarka vienoje eilėje už vežimėlių per 1 žingsnį (14 brėž.).

67. Žygyje kulk. skyrius rikiuojasi pagal 15 brėž.

Skyriaus rikiuotė:
atskirai žygiuojant arba
stovint būrio linijoje

Kulkosvaidžio uždėjimas ant vežimėlio ir nuėmimas

68. Kulkosvaidžiui ant vežimėlio uždėti komanduojama: *Vežimėlį — prie kulkosvaidžio!* Vežėjas važiuoja prie kulkosvaidžio iš užpakalio pro dešinę pusę. Sustoja kiek pravažiavęs pro jį pirmyn (apie 1 žingsnį). Ko-

manduojant: *Kulkosvaidį — ant vežimėlio!* — 1 nr. iš kairės, 3 nr. iš dešinės paima vienas su dešine ranka, antras su kaire už priešakinių kojų plunksnų ir paspaudžia; kitomis rankomis atlošia kojas į užpakalį. 2 nr. tuo pat laiku paleidžia apatinę sąvaržą, atitraukia sklaidomojo ratuko sagą ir pakelia kulk. dėžę aukštytiek, kad atatrankos didintuvas nekliudytų atlošti kojų. Kai kojos jau atloštos, 2 nr. atleidžia sagą, užveržia sąvaržą ir užkabina sankabą. Po to jis ima už kairiosios pavažos, 3 nr. už dešinėsios, ir abu užkelia atbulą kulk. ant vežimėlio. 3 nr. užkabina kulkosvaidžio laikytuvą. 4 nr. iš užpakalio, 1 nr. iš priekio atidaro vežimėlio dėžę ir sudeda į ją šovinių ir vandens dėžes, paimdami: 4 nr. iš 5 ir 6 nr., o 1 nr. iš 7 nr.

Po to kraunamas antrasis vežimėlis (jei iš jo buvo kas išimta).

Pakrautus vežimėlius patikrina ir žygyje daboja: pirmąjį — 2 nr., antrąjį — 5 nr.

69. Komanduojant: *Kulkosvaidį — nuo vežimėlio!* — 3 nr. atkabina kulkosvaidžio laikytuvą, 2 ir 3 nr. ima kulkosvaidį už pavažų, nukelia jį nuo vežimėlio, paneša 2 žingsnius į užpakalį ir paguldo ant žemės. 2 nr. nuleidžia vamzdį tiek, kad kojas būtų galima atlošti į priekį.

Kojas atlošia 1 ir 3 nr. šovinių ir vandens dėžes išima ir paduoda kitiems numeriams. 1 ir 4 nr. (kurie ir sudeda).

Lėktuvams šaudyti paskirto kulkosvaidžio vežiojimas, nuėmimas nuo vežimėlio ir pastatymas pozicijoje.

70. Lėktuvams šaudyti skirtas kulkosvaidis vežiojamas atskirtas nuo stovo.

Būbnelis prikabintas. Juosta gerklėje įtraukta tiek, kad šovinys būtų užėjęs už pri laikomųjų pirštų. Stovas su įstatytu padedamuoju stiebeliu ir atloštomis bei pusiau žemyn nuleistomis priekinėmis kojomis.

71. Komanduojuant: *Lėktuvams*¹⁾ — **nuo vežimo!**

a) 1 nr. (už dešinės pavažos) ir 3 nr. (už kairės pavažos) ima stovą, neša prie kulkosvaidžio viršininko (į poziciją) ir stato aukščiauioje padėtyje. 3 nr. kilojamuoju įtaisu pastato padedamąjį stiebelį vertikaliai. 1 nr. užveržia apatinę sąvaržą;

b) 2 nr. ima kulkosvaidį nuo vežimo, atneša prie stovo ir, padedamas 3-jo nr., prirakina prie padedamojo stiebėlio. Prirakinant 3-sis nr. patraukia spyruoklinį kaištelį ir paskui, prijungus kulkosvaidį, vėl jį paleidžia (užrakina);

c) kulkosvaidžio viršininkas įstato ratsargį, pastato priešlėktuvinį taikiklį ir pritaiko taikomąjį veidrodelį (jei jis vartojamas);

d) kulkosvaidžio viršininkas, 1, 3 ir 4 nr. užsideda akinius, 2 nr. juos užsideda tik tada, kai šaudoma be taikomojo veidrodelio;

¹⁾ Suprask „Lėktuvams šaudyti“.

e) 2 nr. įstato (4-jo nr. atneštąjį) peti-ramstį ir užtaiso kulkosvaidį;

g) visi nr. taikosi prie vietos, vežimėliai slepiasi bendrąja tvarka.

P a s t a b a. Šaudymas — pagal Oro Taik. Šaudymo Statutą.

Judesiai ir sukiniai

72. Judėti su vežimėliais pradedama bendromis taisyklėmis, komanduojuant: **ma-a-rš!**, tik numeriai (be 8 ir 9 nr.) praleidžia du žingsnius ir pradeda žengti trečiuoju skaičiumi.

73. Judesys su vežimėliais sustabdomas, kaip ir be vežimėlių, tiktai po vykdomosios komandos **Stok!** žengiami dar du žingsniai ir sustojama.

74. Su vežimėliu vietoje sukiniai nedaromi. Pasukti galima tiktai numerius, išskyrus 8 nr. ir 9. (vežėjus).

75. Judesy sukinių (dešinėn, kairėn, ap- link — marš) nedaroma. Jų vietoje vartojami *dešinės arba kairės sukimai*, kurie vykdomi, kaip ir be vežimėlių, tik sukimo ratas būna kiek didesnis. Numeriai taikosi prie vežimėlių judesių.

76. Judesiui su vežimėliais pagreitinti, komanduojuama *Bėgte* — **ma-a-rš!** Vežėjas pradeda važiuoti risčia, numeriai, žengę du žingsnius, pradeda bėgti.

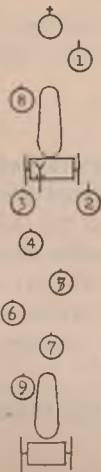
Pereiti atgal į žingsnį komanduojama:
Žengte —ma-a-rš! Vežėjas pradeda važiuoti žingsniu, numeriai, nubėgę 5 žingsnius bėgte, toliau eina žengte.

Manevrinė rikiuotė su vežimėliais

77. Manevrinė rikiuotė su vežimėliais, apskritai imant, vykdoma tomis pačiomis taisyklėmis, kaip ir be vežimėlių. Pirmasis vežimėlis (su kulkosvaidžiu) manevrinėje rikiuotėje būna toje vietoje, kur rikiuotėje be vežimėlio būna 2 ir 3 nr.

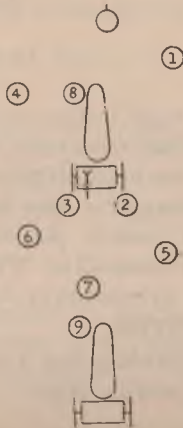
2 ir 3 nr. eina paskui vežimėlį tokiu atstumu, kad visada galėtų prilaikyti kulkosvaidį

Vorelė

16 brėž.

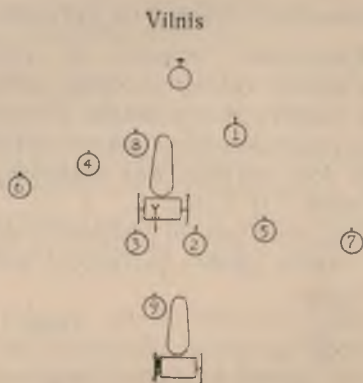
Sauja

17 brėž.

ir, reikalui esant, skubiai nuimtu jį nuo vežimėlio.

Antrasis vežimėlis slenka paskui skyrių 16, 17 ir 18 brėž.).

18 brėž.

78. Jeigu kulkosvaidį išėmus iš vežimėlio, skyrininkas nenurodo vežimėliams vietos, tai vežėjai savo iniciatyva slepiasi už artimiausios uždangos ir visą laiką palaiko akies ryšį. Reikalui esant, jie skubiai vėl privažiuoja prie kulkosvaidžio. Vieniems vežėjams pasiliekančiam, vyresnioju laikomas pirmojo vežimėlio vežėjas.

Skyrininkas, kur tik leidžia aplinkybės, išnaudoja arklių jėgą.

II. BŪRYS

A. Bendrieji nurodymai

79. Būrį sudaro būrio vadas, būrininkas, vežimėlių viršininkas, vadovavimo grandis (busolininkas, tolininkas, sekėjas ir ryšininkai) ir trys skyriai.

Busolininkas, tolininkas ir sekėjai ginkluoti pistoletais.

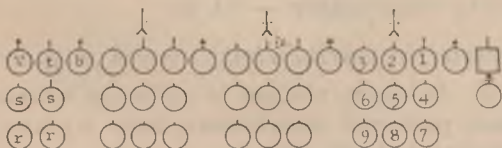
B. Būrio mokymas be vežimėlių

a. Tankinė rikiuotė

Žmonių susatymas prie kulkosvaidžių ir šių nešimas

80. Pagrindinė būrio rinkimosi rikiuotė yra linija (19 brėž.). Visi trys skyriai sustoja

Būrio linija (be vežim.)

19 brėž.

iš dešinės į kairę numeracijos tvarka; dešiniajame sparne būrio vadas ir būrininkas, kairiajame — vadovavimo grandis.

¹⁾ Tolininkas (tarti kaip matininkas) vartojamas tolimatininko vietoje.

Būrio linijai surikiuoti komanduojama: *Būry — linijon!*

81. Vietoje būrio linija lygiuojama Pėst. Rik. Stat. taisyklėmis. Lygiuojamasi į 2-jį nr. to kulkosvaidžio, kuris stovi lygiuotis nurodytame sparne.

Kulkosvaidžiams išlygiuoti komanduojama: *Kulkosvaidžius — lygiuok!* Tas kulkosvaidis, į kurio pusę buvo nurodytas lygiavimas, nejudinamas. Kitų kulkosvaidžių 2-ji ir 3-ji numeriai palygiuoja savo kulkosvaidžius pagal nurodytą kulkosvaidį, o 1 ir 4 nr. šovinių dėžes. Paskui visi vėl atsistoja į savo vietas.

82. Pasirengiama nešti ir nešami kulkosvaidžiai skyriui nurodytomis taisyklėmis ir komandomis¹⁾ (7—12 str.). Skyrininkai išbėga prieš savo skyrių per 2 žingsnius.

83. Antroji būrio rinkimosi rikiuotė yra skyrių vora. Skyrių vora vietoje — 20 brėž.; skyrių vora judesy — 21 br.

Sukiniai ir perrikiavimai vietoje ir judesyje

84. Sukiniai vietoje ir judesyje atliekami tomis pačiomis taisyklėmis, kaip ir skyriaus mokyme (12—20 str.).

Liniją sukant dešinės arba kairės sukimu, būrio vadas daro ne mažesnę kaip dešimties žingsnių ratą.

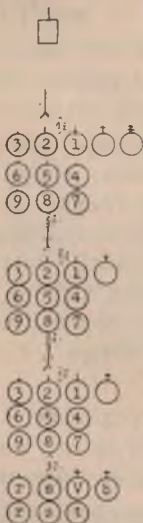
85. Būriui perrikiuoti iš linijos į skyrių vora vietoje komanduojama: *Būry — skyrių*

¹⁾ Skirtumas tik tas, kad žodis „kulkosvaidis“ (tinkamam linksny) vartojamas daugiskaitoje.

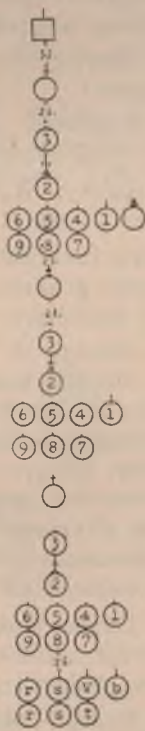
voron — vykdyti! 1-asis skyrius stovi vietoje, 2-asis ir 3-čiasis — skyrininkų, o vadovavimo grandis busolininko užvedami ir surikiuojami pagal 20 brėž.

Skyrių vora judesys

Skyrių vora vietoje

20 brėž.

21 brėž.

86. Būriui perrikiuoti iš skyrių voros į liniją vietoje komanduoja: *Būry, rikiuok*

kairèn (dešinèn) — vykdyti! Skyrininkai skyrius, o busolininkas vadovavimo grandį išveda į pirmo skyriaus liniją.

87. Norint 85 ir 86 str. perrikiavimą vykdyti bėgte, vietoje „vykdyti“ tariama komanda: *bėgte — marš!* Skyriai vykdo be jokių papildomų skyrininkų komandų.

88. Skyrių vora iš linijos rikiuojama komandomis:

1. *pradedant judėti: Būry — iš dešinės (kairės) skyriais, žengte (bėgte) — marš!*

2. *judesy: Būry — iš dešinės (kairės) skyriais — marš! (bėgte — marš!).*

1 skyrius eina tiesiai, 2 ir 3 skyriai ir vadovavimo grandis pasisuka pusiau dešinèn ir užaina (užbėga) paeiliui už vienas kito.

89. Būriui iš skyrių voros judesy perrikiuoti linijon komanduojama: *Būry, rikiuok kairèn (dešinèn) — marš! (bėgte — marš!).* Šia komanda priešakinis skyrius mina vietoje (vykdant „bėgte“, tęsia judesį), kiti skyriai ir vadovavimo grandis išeina (išbėga) į priešakinio skyriaus liniją ir mina vietoje iki kitos komandos. (Bėgte išbėgę į 1 skyriaus liniją, toliau eina žengte).

90. Lygiuojama judesy paprastai į lygiavimo pusėje esančio skyriaus tą nr., kuris eina linijoje paskui to skyriaus kulkosvaidį.

91. Judesy pakeisti numeriams, nešantiems kulkosvaidį, skyrininkai paskiria numerius, nurodydami (pusbalsiai), pav.: „5 ir 6 numeriai pakeičia 2 ir 3 nr.“.

b. Manevrinė rikiuotė

92. Pagrindinės būrio manevrinės rikiuotės yra keturios: plačioji, gilioji, trikampoji ir nuolaidų (kairėn arba dešinėn).

93. Būriui vesti plačiojoje rikiuotėje būrio vadas komanduoja, pav.: *Kryptis į malūną. Krypties skyrius — 2-asis. Būrys plačiojoje rikiuotėje — marš!*

2 skyrius pasikreipia į malūną ir eina. Kiti skyriai išbėga į krypties skyriaus liniją. Vadovavimo grandis prisiartina prie būrio vado (22 br.).

Būrys plačiojoje rikiuotėje

22 brėž.

94. Būriui vesti giliojoje rikiuotėje, būrio vadas komanduoja, pav.: *Kryptis kairėn į bažnyčios bokštą. Krypties skyrius — 1-masis. Būrys giliojoje rikiuotėje — marš!* 1-asis skyrius eina nurodyta kryptimi. Kiti skyriai gu-

la ir laukia, kol pirmasis nueis tam tikrą atstumą. Tada keliasi ir eina paskui (23 brėž.).

95. Į trikampį rikiuotę būrys perrikiuojamas panašiomis komandomis kaip 93 ir 94 str., įterpiant, kur kuris skyrius, pav.: *1 ir 2 skyriai prieky, 3 užpakaly* — **ma-rš!** Būrys persirikiuoja pagal 24 br.

Būrys giliojoje rikiuotėje

apie 50 m

21 brėž.

Būrys trikamp. rikiuotėje

apie 50 m

apie 50 m

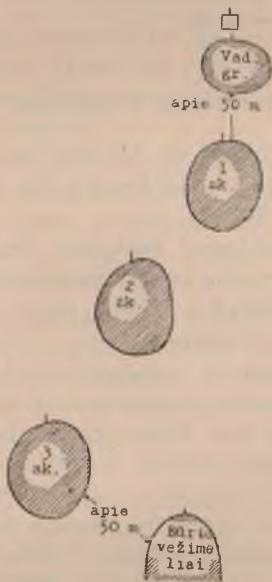
24 brėž.

96. Nuolaidų rikiuotėj būrys rikiuojamas panašiomis komandomis kaip 93 ir 94 str., užbaigiant jas žodžiais: *Nuolaidais kairėn* (de-

šinèn) — ma-rš! Būrys persirikiuoja pagal 25 brėž.

97. Jei būrio vadas nenurodo krypties skyriaus, tai kryptį laiko pirmasis skyrius.

Būrys nuolaidų rikiuotėje

25 brėž.

98. Kiekvieno skyriaus rikiuotę (manevruojančio būrio sudėty), jei nenustato būrio vadas, savarankiškai parenka skyrininkas.

99. Manevrinėje rikiuotėje būrio vadas su vadovavimo grandimi būna ten, iš kur jam patogiau valdyti būrį.

Būrininkas, jeigu jam būrio vadas neduoda atskiro uždavinio ir nenurodo vietos, būna ten, kur jis geriausiai gali prižiūrėti būrio slinkimą.

100. Jei būrio vadas nenurodo atstumo tarp skyrių, tai paprastai jie vienas nuo kito būna per 40—50 m.

Pozicijų užėmimas

101. Parenkant ir užimant pozicijas, bendrosios taisyklės yra tos pačios kaip ir skyriui (31—33 str.).

102. Pozicijoms žvalgyti kulkosvaidžių būrio vadas paima su savim vadovavimo grandį, o jei aplinkybės leidžia, tai ir reikalingesnius skyrininkus.

Traukiantis ir stabdant, pozicijoms žvalgyti būrio vadas pasiunčia būrininką arba ką nors kitą su tais vadovavimo grandies žmonėmis, be kurių senose pozicijose galima apsieiti.

103. Būrio vadas, liepdamas jo paties nurodymu pritrauktam būriui užimti poziciją, nurodo:

1. bendrąją šaudymo kryptį,
2. ugnies pozicijas,
3. vežimėlių vietas,
4. šovinių ir vandens tiekimą (iš kur),
5. savo vietą (sekyklą).

Paliepimas baigiamas žodžiu „vykdyti!“.

104. Kulkosvaidžiai ugnies pozicijoje, jei nėra atskiro nurodymo, statomi nuo vienas antro ne mažiau kaip per 30—50 m.

Taikinių nurodymas

105. Būrio vadas taikinius nurodinėja pagal 46—48 str., tiktai jis nurodo arba visam būriui (jei šaudoma visu būriu) arba kiekvienam skyriui atskirai.

Jei būrio vadas nurodo taikinių lauką visam būriui, nepaskirstydamas jo skyriams, tai skyrininkai patys jį pasiskirsto, kiekvienas paimdamas kiek daugiau negu trečdalį (jei šauda 3 kulkosvaidžiai).

Jei būrio vadas pats paskirsto, tai skyriams jis duoda arba atskirus taikinius arba taikinių laukus. Paskutiniu atveju skyrininkas taikinių lauke pats pasirenka svarbesnius taikinius.

Ugnies valdymas

106. Ugnį būrio vadas gali paleisti arba pats valdydamas visą būrį, arba pavesdamas skyrininkams savarankiškai valdyti. Leidžiama ir stabdomoji ugnis pagal 51—53 str.

107. Ugniai parengti netiesiai taikant komandos — žr. G-26 (Šaud. lent. 25 pusl.) ir „Būrio vado užrašų knygelę“.

108. Įsišaudant būriui atskirais kulkosvaidžiais, būrio vadas, gavęs būrininko pranešimą „būrys parengtas“, komanduoja: *Suveržt*

sąvaržas, pirmas (antras, trečias), *N* šuvių — ugnis!

Visu būriu šaudant, vietoj „pirmas, antras, trečias“ sakoma: *būry*.

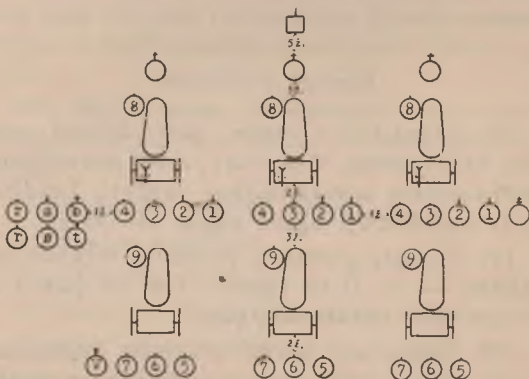
C. Būrio mokymas su vežimėliais

a. Tankinė rikiuotė

109. Būrio su vežimėliais tankinė rikiuotė yra dvejopa: linija (kaip rinkimosi rikiuotė) ir žygio vora.

110. Linijai surikiuoti komanduoja: *Būry — linijon!* Šia komanda skyriai susirikiuoja numeracijos eilėje, vadovavimo grandis kairiajame sparne, būrininkas dešiniajame sparne, būrio vadas prieš būrį per 5 žingsnius (26 brėž.).

Būrio linija (su vežimėliais)

26 brėž.

Kiekvienas skyrius susirikiuoja pagal 15 brėž.

111. Lygiuojasi būrys į tą skyrių, kuris stovi būrio vado nurodytoje lygiavimo pusėje. Skyrininkas, į kurio skyrių lygiuojama, stovi vietoje, kiti skyrininkai lygiuojasi į jį (apie 5 žingsnių tarpais).

Vežimėliai ir jų numeriai lygiuojasi frontu ir gilumon.

112. Būriui perrikiuoti iš linijos į žygio vorą komanduojama: *Būry, iš dešinės (kairės) žygio voron — marš!*

1-asis skyrius eina iškart, o kiti skyriai, pusbalsėmis skyrininkų komandomis (*Paskui mane, žengte — marš!*) iš eilės palaipsniui užaina užpakalin.

Vadovavimo grandis žygio voroje eina arba būrio priešaky (27 brėž.) arba atskiri jos pareigūnai eina prie tų vežimėlių, kur jų įrankiai (28 brėž.). Į būrio priešakį vadovavimo grandis išbėga (persirikiuojant būriui), jei būrio vadas jai vietos nenurodė; prie vežimėlių ji pasiskirsto būrio vado nurodymu.

113. Iš žygio voros į liniją rikiuojama tik stovint vietoje arba tuo pat metu sustabdant judesį. Komanda: *Būry, rikiuok kairėn (dešinėn) — marš!*

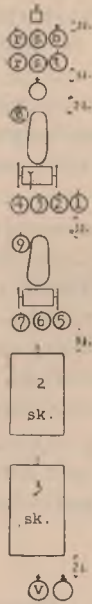
Pagal šią komandą:

- a) ligi tol judėjusio būrio 1 skyrius sustoja, o 2 ir 3 išeina į pirmojo skyriaus liniją ir sustoja; vadovavimo grandis pereina į kairįjį sparną;

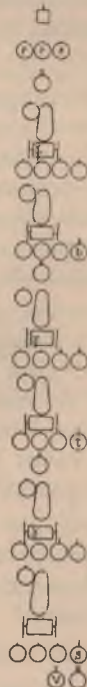
b) vietoje stovėjusio būrio 1 skyrius taip ir stovi vietoje, o 2 ir 3 skyrius ir vadovavimo grandis išeina į jo liniją ir sustoja.

Būrio žygio rikiuotė,
vad. grandžiai pasi-
skirsčius

Būrio žygio
rikiuotė

27 brėž.

28 brėž.

114. Sukiniai vietoje (dešinèn, kairèn, ap-
link) visu būriu linijoje daromi tomis pačio-

mis taisyklėmis kaip be vežimėlių, tiktai vežėjai su vežimėliais palieka kaip buvę.

115. Sparnas užsukamas komanda: *Būrys, dešinės (kairės) sukimu — marš!* Vykdoma pagal P. R. St. I d., tik būrio vadas eidamas (jodamas) būrio prieky, daro ne mažesnę kaip 10 žingsnių ratą.

b. *Manevravimas su vežimėliais*

116. Būrys su vežimėliais, apskritai imant, manevruoja tomis pačiomis taisyklėmis kaip ir be vežimėlių (92—100 str.). Antrieji vežimėliai slenka paskui būrį maždaug už 50 m.

III. KUOPA

A. Bendrieji nurodymai

117. Kuopą sudaro kuopos vadas, vyresnysis karininkas, 4 kulk. būriai, vienas automatinųjų pabūklų būrys (žr. „Automat. Pab. Rik. St.“) ir padedamasis būrys iš vadovavimo skyriaus, ūkio skyriaus, šaudmenų grandies, sanitarinės grandies ir veterin. grandies.

B. Kuopos mokymas be vežimėlių

Pastaba: Šiame mokyme kuopa dalyvauja be automat. pabūklų.

Tankinė rikiuotė¹⁾

118. Tankinė kuopos rikiuotė yra dvejopa: *linija ir būrio vora.*

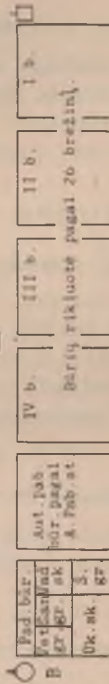
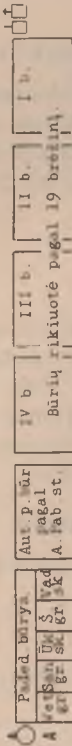
¹⁾ Kuopos mokyme be vežimėlių kalbama tik apie tankinę rikiuotę, nes manevruoti be vežimėlių kuopai neteks.

119. Kuopos linija susideda iš būrių linijų, kurie rikiuojasi numeracijos tvarka. Padedamasis būrys — kairiajame sparne (29 brėž.).

120. Būrių voroje būriai rikiuojasi už vienas kito iš eilės (30 brėž.).

Kuopos linija

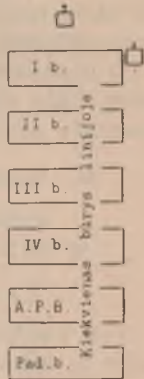
A — be vežimėlių

29 brėž.

B — su vežimėliais

Kuopa būrių voroje

30 brėž.

Kuopos perrikiavimai ir sukiniai

121. Kuopos perrikiavimai be vežimėlių daromi tik vietoje.

122. Iš linijos būrių voron kuopa rikiuojama komanduojuant: *Kuopa, dešinèn (kairèn) būrių voron — vykdyti!* Būrių vadai, pasukdami savo būrius dešinèn (kairèn), nuveda ir surikiuoja už vienas kito.

123. Iš būrių voros į liniją rikiuojama komanduojuant: *Kuopa, rikiuok kairèn (dešinèn) — vykdyti!* Užpakaliniai būriai išvedami į priekinio būrio liniją.

124. Sukiniai dešinèn, kairèn, aplink — vietoje ir judesy daromi bendromis taisyklėmis (žr. skyrių, būrį).

125. Dešinės, kairės sukimu kuopa vedama *tik būrių voroje* bendromis taisyklėmis.

C. Kuopos mokymas su vežimėliais

a. Tankinė rikiuotė

126. Kuopos su vežimėliais tankinė rikiuotė yra trejopa:

- 1) dvi rinkimosi: *linija* ir *būrių vora*
- 2) *žygio vora*.

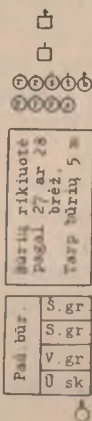
127. Linija ir būrių vora su vežimėliais, apskritai imant, yra tokios kaip ir be vežimėlių (119 ir 120 str.).

128. Kuopos žygio vora susideda iš žygio vorų būrių, kurie eina numeracijos tvarka. Kuopos vadovavimo skyrius arba visas eina

voros prieky (31 brėž.) arba atskiri jo parei-
gūnai, kuopos vado nurodymu, prie tų vežimų
ar vežimėlių, kuriuose jų įrankiai.

129. Iš linijos būrių vora nei vietoje, nei
judesyje nerikiuojama.

Kuopos žygio vora

31 brėž.

130. Iš būrių voros į liniją kuopa rikiuojama komanduoju: *Kuopa, rikiuok kairėn (dešinėn) — vykdyti!* Užpakaliniai būriai išvedami į priekinio būrio liniją.

131. Žygio vora rikiuojama arba iš linijos arba iš būrių voros, pradedant judėti, komanda: *Kuopa, iš dešinės (kairės) žygio vora — ma-rš!*

132. Sukiniai daromi *tik vietoje* tomis pačiomis taisyklėmis kaip būry (114 str.).

133. Dešinės, kairės sukimu kuopa vedama būrio voroje ir žygio voroje bendromis taisyklėmis.

b. Manevrinė rikiuotė

134. Paprastai kautynių lauke kulkosvaidžių kuopa veiks vienaip ar kitaip išskirstyta. Visai kuopai manevruoti teks tik labai retais atsitikimais. Tąsyk jos manevravimas iš esmės nesiskiria nuo šaulių kuopos manevravimo (žr. P. R. St. II d.).

IV. ATSKIRŲ PAREIGŪNŲ PAREIGOS IR TEISĖS

A. Bendrieji nurodymai

135. Bendrosios kulkosvaidžių dalinių vadų pareigos ir teisės mokymo ir auklėjimo srity, vidaus tarnyboj ir kautynėse nieku nesiskiria nuo tolygių šaulių dalinių vadų pareigų.

Įvairios atskiros pareigos yra išdėstytos tiek šio statuto įvairiuose straipsniuose, tiek įvairiuose kituose statutuose, kurie liečia sunkiųjų kulkosvaidžių dalyką.

Čia paduodamos tik žemesniųjų pareigūnų ir tiktai atskiros, kaip kulkosvaidininkų, pareigos, kurių nėra nei šiame, nei kituose statutuose.

B. Atskiri pareigūnai

136. *Skyrininkas:*

a) rūpinasi kulkosvaidžio priežiūra, taisyklingu jo vartojimu ir parengimu šaudymams;

b) turi smulkiai žinoti gerus ir blogus kulkosvaidžio savumus: kaip jis šaudo (kur reikia taikyti), kokios taikiklio pataisos reikalingos, kokios dažniausiai pasitaiko kliūtys, koks turi būti grąžinamojo spyruoklio įtempimas ir t. t.

c) apie visus kulkosvaidžio trūkumus nedelsdamas praneša būrininkui;

d) eidamas į kautynes neša žiūroną, panoramą, vandens dėžę ir garų žarną.

137. *Pirmasis nr. — sekėjas ir skyrininko pavaduotojas:* eidamas į kautynes, neša žiūroną, vieną šovinių dėžę, vieną vandens dėžę ir tinklelį kulkosvaidžiui maskuoti.

138. *Antrasis nr. — taikytojas:*

a) jo svarbiausia pareiga mokėti gerai ir taikliai šaudyti; tam tikslui jis turi turėti visus geriausio šaulio savumus ir turi būti labai gerai išlavintas šaudymo dalykuose;

b) turi kuo smulkiausiai pažinti savo kulkosvaidį;

c) turi mokėti greitai ir visokiose aplinkybėse pašalinti įvairias kulkosvaidžio kliūtis;

d) rūpinasi kulkosvaidžio valymu, parengimu šaudyti, nešiojimu ir laikymu;

e) eidamas į kautynes, neša sunk. kulkosvaidį užimant ir keičiant pozicijas — (žr. 35, 36 ir 61 str.) ir taikomąjį žiūroną.

139. *Trečiasis nr. — 2-jo nr. padėjėjas:*

a) šaudant laiko juostą, kad teisingai eitu per gerklę; įvykus kliūčiai, praneša 2-jam nr. išorinę kliūties žymę;

b) rūpinasi, kad prie kulkosvaidžio būtų pakankamai šovinių ir vandens;

c) eidamas į kautynes, neša kulkosvaidį su 2-ju nr. (arba 4 nr.), reikalingas atsargines dalis ir reikmenis kliūtims pašalinti;

d) turi mokėti visiškai pavaduoti taikytoją.

140. *Ketvirtasis nr. — ryšininkas:*

a) be to, jis prižiūri šovinių ir vandens tiekimą (tarp ugnies pozicijos ir vežimėlių);

b) eidamas į kautynes, neša dvi šovinių dėžes ir skydelius.

141. *Penktasis nr. — šovinių tiekėjas:*

a) turi būti supažindintas su ryšininko pareigomis, nes prireikus turi pakeisti 4-tąjį nr.;

b) eidamas į kautynes, neša dvi šovinių dėžes.

142. *Šeštasis nr. — šovinių tiekėjas:* eidamas į kautynes, neša dvi šovinių dėžes ir vieną vandens dėžę.

143. *Septintasis nr. — šovinių tiekėjas:*

a) eidamas į kautynes, neša dvi šovinių dėžes;

b) keičiant pozicijas, jis parenka skyriaus vežimėliams kelią ir uždangą; kai visi būrio vežimėliai drauge, šias pareigas eina pats vežimėlių viršininkas.

144. *Aštuntasis ir devintasis nr.* — *kulksvaidžio vežimėlių vežėjai* (žr. 63 str. pabaigą):

a) turi žinoti, kur yra kuopos šovinių vežimai;

b) laiko turėdami, turi lyginti šovinius juostose.

154. *Busolininkas* — vadovavimo skyriaus pareigūnų viršininkas.

Jis turi mokėti:

a) gerai veikti su busole ir kitais kampų matavimo įrankiais (dvišaku žiūronu, panorama, matavimo trikampių, paprastu žiūronu) ir iš akies spręsti aukščio skirtumus ir atstumus ligi 1000 m;

b) naudotis „S. kulk. šaudymo lentelėmis“;

c) naudotis tolimačiu, kad prireikus galėtų pavaduoti tolinininką;

d) eidamas į kautynes, neša busolę ir josios stovą.

146. *Tolininkas.*

Jis turi gerai mokėti:

a) veikti su tolimačiu (kaip matavimo ir kaip sekimo įrankiu) ir greitai padaryti išmatuotų atstumų skemą;

b) be tolimačio spręsti įvairiais būdais atstumus;

c) busolininko darbo.

Eidamas į kautynes, neša tolimatį su stovu.

147. *Sekėjai.*

Jie seka kautynių lauką, arba tai, ką įsako viršininkas.

Tam tikslui:

a) turi mokėti sekti akimis, paprastu ir dvišaku žiūronu;

b) turi mokėti įvairius signalizacijos ženklus ir pažinti svetimų valstybių lėktuvus;

c) turi būti pamokyti tolininko darbo.

Eidami į kautynes, neša dvišaką žiūroną su stovu ir paprastus žiūronus.

148. *Ryšinininkai:*

a) turi mokėti palaikyti ryšius telefonu, skydėliais, žibintais ir kitomis priemonėmis;

b) prireikus turi mokėti pavaduoti sekėjus;

d) eidami į kautynes, neša ryšių priemones.

149. *Būrio vežimėlių viršininkas:*

a) prižiūri vežimėlių tvarkingumą ir jų pakrovimą; tvarko jų slinkimą ir slėpimąsi kautynių lauke ir laiku padavimą prie kulkosvaidžių;

b) seka šovinių išteklius vežimėliuose, laiku duoda reikalingą jų kiekį į ugnies poziciją (šovinių tiekėjams) ir laiku pasirūpinda-

mas vežimėlių papildymu iš kuopos šovinių vežimų (būrio vado nurodymais arba savo iniciatyva);

c) tvarko vežėjų darbą (šovinių kimšimą, arklių priežiūrą ir t. t.).

150. Visi sunk. kulkosvaidžių kuopos kareiviai turi mokėti bendrųjų kulkosvaidininko pareigų.

151. Visi vežėjai (šovinių vežimų ir ūkio vežimų) ir įvairūs kulk. kuopos padedamojo būrio kareiviai turi mokėti kimšti šovinius.

Numerių keitimasis kautynėse

152. Išėjusį iš rikiuotės: skyrininką pakeičia 1 nr., taikytoją (2 nr.) — 3 nr., trečiąjį nr. — 4 nr., ketvirtąjį nr. — 5-as nr., penktąjį nr. — 6-tas nr., šeštąjį nr. — 7-as nr.

Jei 1-as nr., pakeitęs skyrininką, pats išeina iš rikiuotės, tai kulkosvaidžio viršininko pareigas eina 2 nr.

TURINYS

	Psl.
Ižanga	3
<i>S. k. skyrius</i>	
Bendrieji nurodymai	5
Skyriaus mokymas be vežimėlių	6
Skyriaus mokymas su vežimėliais	26
<i>Būrys</i>	
Bendrieji nurodymai	33
Būrio mokymas be vežimėlių	33
Būrio mokymas su vežimėliais	42
<i>Kuopa</i>	
Bendrieji nurodymai	45
Kuopos mokymas be vežimėlių	45
Kuopos mokymas su vežimėliais	47
<i>Atskirų pareigūnų pareigos ir teisės</i>	
Bendrieji nurodymai	49
Atskiri pareigūnai	50

REVISED

Faint, illegible text, possibly a title or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text.

Third block of faint, illegible text.

4,50

623.55

5461